

Februari

Het Sneeuwkllokje

Het sneeuwkllokje, dat kennen we allemaal, maar leest u toch maar even verder.

Wist u dat er maar liefst 19 wilde soorten bestaan en ruim 500 gekweekte variëteiten?

Het is al heel lang een populair bolgewas. In de middeleeuwen werd het Gewoon sneeuwkllokje hierheen gebracht uit de loofbossen langs de Loire. Zijn natuurlijke verspreidingsgebied beslaat Midden- en Zuid-Europa, tot aan Normandië, en Zuidwest-Azië.

Al gauw werd de plant ook gekweekt. In ons land zijn alle sneeuwkllokjes die u ziet, hoe wild ze ook mogen ogen, óf verwilderde exemplaren van ooit geïmporteerde wilde planten, of verwilderde kwekelingen. Heukels' Flora vermeldt overigens van het Gewoon sneeuwkllokje heel voorzichtig: "Mogelijk oorspronkelijk wild." Het zijn taaie rakkers. Weeda schrijft: "Op plaatsen waar een tuin heeft gelegen of waar bollen zijn neergegoid, houdt Gewoon sneeuwkllokje vaak onbeperkt stand, en zo is het in grote delen van Nederland ook 'in het wild' vrij algemeen."

Tegenwoordig bestaat er een levendige handel vanuit Turkije, Armenië en Georgië. Sommige soorten doen astronomische prijzen! Met Turkije is een verdrag gesloten om het verzamelen en verhandelen van de bolletjes aan banden te leggen; de plundering in Georgië gaat onverminderd door. Koop daarom altijd in Nederland gekweekte bollen. Let daar op!

Gewoon sneeuwkllokje en Sterhyacint

Onze beheerder is een echte galanthofiel. Zo heet iemand die wég is van sneeuwkllokjes. In de Hof vinden we dan ook naast Gewoon sneeuwkllokje ook het Groot sneeuwkllokje en het Gevuld sneeuwkllokje. Let maar op de bordjes en kijk eens of u de verschillen ziet. En als u over het paadje naar de ingang van het instructielokaal wandelt, bewonder dan de zeldzaamheden die daar aan uw voeten staan: de Groenpunt, het Glanzend sneeuwkllokje en de Ezelsoor!

Bij de ingang en aan de vijver kunt u het Lentekllokje bewonderen. Ook een kllokje, maar heel anders dan dat van onze plant van de maand. Hij doet er wel aan denken, maar het staat veel hoger op zijn stengel. Ziet u de verschillen tussen de bloemen?

Zowel sneeuwkllokjes als het Lentekllokje behoren tot de stinzenplanten. In Thijsse's Hof staan daarvan talloze soorten.

Wat stinzenplanten zijn, kunt u dit voorjaar zien op onze speciale Stinzenplantendag, als corona dat tenminste niet dwarsboomt. De Stinzenplantendag is elk jaar op 2^e paasdag. Er zijn rondleidingen, lezingen en er zullen ook plantjes te koop zijn.

Gewoon sneeuwkllokje en Gevlekte Aronskelk

Jac. P. Thijsse sprak van de “Sneeuwkllokjeslente” als hij het over de eerste drie maanden van het jaar had. “Een mengsel van winter en lente: hollen en stilstaan”, waarin sommige planten al beginnen te bloeien terwijl het evengoed nog stevig kan vriezen. Hij schrijft: “In Thijsse’s Hof hebben wij duizenden sneeuwkllokjes door den helen tuin verspreid en nu is het heel duidelijk te zien, dat op zonnige en beschutte plaatsen de plantjes zich vlugger ontwikkelen, hoger opschieten, de bloem eerder uit de scheede laten duikelen en daarna openen. De drie buitenste bloemblaadjes buigen zich opwaarts zodra de temperatuur in de onmiddellijke omgeving 10 graden bedraagt, bij 8 graden of lager buigen ze zich neerwaarts en dan krijgt de bloem dien aardigen droppelvorm, waaraan zij den Engelschen naam van ‘snowdrop’ dankt.”

Elders vertelt hij: “Weken lang duren de bloempjes. Als ze zich openen, ligt het ijs nog in de sloten en is de zanglijster nauwelijks begonnen te zingen. Wanneer zij verwelken, heeft de Kievit al eieren en zien wij de komst van de zwaluwen tegemoet.”

Fig. 6. Wat een bij in een sneeuw-
klokje ziet, als hij er onder in kijkt.

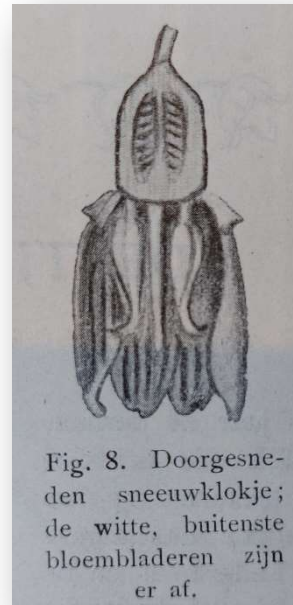

Fig. 8. Doorgesne-
den sneeuw-
klokje;
de witte, buitenste
bloembladeren zijn
er af.

Sneeuw klokje heeft drie bloemblaadjes in een buitenste krans en drie daarbinnen. De buitenste zijn beduidend langer. De binnenste hebben groene lengtestrepen en een groen ornament aan de top, dat per variëteit kan verschillen. Heukels' Flora vermeldt een soort met een groene vlek die "boxershortvormig" is.

Er zijn ook sneeuw klokjes met groen op de buitenste bloembladeren. Zie de Groenpunt. Verder zijn er 'gele sneeuw klokjes', die heel gewoon wit zijn, anders zou het geen sneeuw klokje zijn immers, maar waarbij het groene ornament geel of gelig is en het vruchtbeginsel soms ook. In het hart van de bloem staan gele meeldraden. Als u zo'n bloempje voorzichtig opbeurt en kantelt, zult u zien wat de insecten zien die vroeg in het jaar de bloem bezoeken. Dat zijn er dan nog niet veel, daar is het nog te koud voor. Vruchtzetting komt dan ook vrijwel nooit voor; het sneeuw klokje plant zich op heel andere wijze voort dan via de bloemetjes en de bijtjes.

Het vermeerderd zich namelijk door middel van 'ongeslachtelijke vermeerdering'. Dat wil zeggen dat de bolletjes kleine bolletjes vormen, klonen dus, die vanzelf groter worden en ook weer zowel bloemen als nieuwe kleine bolletjes produceren, ad infinitum. Nu snapt u waarom Sneeuw klokjes doorgaans in pollen bijeen staan.

Toen in 1896 Thijssse, Jaspers en Heimans het tijdschrift “De Levende Natuur” begonnen, was het openingsartikel van de eerste aflevering “Het Sneeuwkllokje”, geschreven door de grote Eli Heimans. Drie van de illustraties, door hemzelf getekend, vindt u, verkleind afgedrukt, bij dit stukje. Zijn ze niet prachtig? Getuigen ze niet van liefdevolle aandacht voor het nederige plantje? En prijst u zich niet gelukkig met de foto’s die ons de Plant van de Maand in al zijn schoonheid tonen?

Tekst: Rob van Dam. Foto's: Lauran Oomen.

Geraadpleegde literatuur: Jac. P. Thijssse, *Een jaar in Thijsses Hof*; idem, *Lente*; Tonckens, Leurs en Hoeksema, *Basisgids stinzenplanten*; Van Dijk en Van der Kolk, *Sneeuwkllokjes, over bloemen, galanthofielen en andere zaken*; Weeda, *Oecologische Flora, deel 5*; Duistermaat, *Heukels' Flora*.

Het artikel van Heimans vindt u op Natuurtijdschriften.nl en natuurlijk in jaargang 1 van De Levende Natuur, dat u kunt inzien in ons instructielokaal.

